De Spaanse Revolutie van 1808

Willem Peeters

De Spaanse Revolutie van 1808

In 1808 slaat usurpator Napoleon Bonaparte zijn tentakels uit naar Spanje. Hij dwingt koning Karel IV tot abdicatie en zet zijn broer Jozef op de Spaanse troon. Het volk revolteert en de Spaanse Onafhankelijkheidsoorlog breekt uit. Verdrijving van de Fransen is niet het enige doel, ook tracht Spanje een eind te maken aan het ancien régime. De Spaanse revolutie slaagt, maar mondt niet zoals de Franse uit in een republiek. Spanje kiest voor de monarchie gebaseerd op een liberale grondwet, de zogeheten Grondwet van Cádiz. Conservatieven komen in het geweer en in 1814 herstelt Ferdinand VII de absolute monarchie.

Voorspel

In 1788, het jaar voordat de Franse Revolutie uitbreekt, wordt Karel IV gekroond tot koning van Spanje. Hij is een nazaat van Filips V uit het huis van Bourbon dat de uitgestorven tak van het Habsburgse koningshuis vervangt na de Spaanse Successie-oorlog aan het begin van de achttiende eeuw. Karel IV is goed op de hoogte van de ontwikkelingen in Frankrijk, waar in de Staten-Generaal debatten worden gevoerd over de wet op de troonopvolging, over grondonteigening en de revolutie bezig is te ontkiemen. Als opstandelingen in Parijs de Bastille bestormen tracht de Spaanse regering een cordon sanitaire te formeren door het zenden van troepen naar de grens, het instellen van censuur op berichtgeving over de gebeurtenissen in het buurland en een verbod op import van nieuwsmedia. In het besef van de kracht van Frankrijk probeert Spanje er vervolgens alles aan te doen om de neutraliteit ten opzichte van zijn noorderbuur te handhaven. Verwacht wordt dat de andere Europese mogendheden de Franse monarchie zullen redden door de revolutionairen te verslaan, waarna Spanje zich kan aanbieden als bemiddelaar zonder zijn (zwakke) leger te hoeven inzetten. Het is een intelligente strategie die echter schipbreuk lijdt omdat de gebeurtenissen in Frankrijk anders verlopen dan verwacht en de gemeenschappelijke strijd van de Europese mogendheden om de Franse revolutie in te dammen niet van de grond komt. Dit ondanks de afspraken die Leopold II, de keizer van het Heilige Roomse Rijk en Willem II, koning van Pruisen, in 1791 hebben gemaakt in het verdrag van Pillnitz, waarin de Europese mogendheden worden opgeroepen militaire steun te verlenen aan de Franse koning Lodewijk XVI indien zijn positie gevaar loopt. Deze afspraken worden door de Franse revolutionaire regering opgevat als een oorlogs-verklaring waarop de eerste Revolutionaire Oorlog uitbreekt.

Nadat de revolutionairen van Frankrijk te Valmy in 1792 de oprukkende Pruisen hebben verslagen en Karel IV zich geconfronteerd ziet met de schijnbaar niet te stuiten revolutionaire geest in Frankrijk, benoemt hij Manuel Godoy tot premier die hij in staat acht om de monarchie te redden. Een besluit dat inslaat als een bom. Manuel Godoy heeft op het moment van zijn benoeming tot eerste minister in 1792 nog geen enkele politieke ervaring opgedaan. Wel is hij een huisvriend geworden van de bijna twintig jaar oudere Karel IV - die hem heeft overladen met promoties - en diens echtgenote Maria Louisa van Parma met wie Godoy een amoureuze relatie zou hebben gehad. Volgens velen ligt deze relatie ten grondslag aan Godoy's komeetachtige carrière.

Oorlog van de Conventie en de Franse invasie

Om de positie van de Franse koning niet in gevaar te brengen handhaaft Godoy de neutraliteitspolitiek, zij het dat de troepenmacht aan de grens in paraatheid wordt gehouden. Tegelijkertijd opent Godoy een diplomatiek offensief waarbij hij er niet voor terugdeinst om te proberen revolutionaire Franse politici als Danton en Desmoulins om te kopen. Niets helpt. In februari 1793 wordt de Franse koning Lodewijk XVI onthoofd en rest Spanje weinig anders dan Frankrijk de oorlog te verklaren. Een riskante onderneming, want Godoy is op de hoogte van de zwakte van het Spaanse leger. De Oorlog van de Conventie, ook wel de oorlog van Roussillon of Pyreneeën-oorlog genoemd, is onderdeel van de ultieme poging van de belangrijke Europese mogendheden om een einde te maken aan de Franse Revolutie en om de monarchie te redden. Belangrijkste strijdtoneel zijn de Catalaanse Pyreneeën en de ten noorden ervan gelegen provincie Roussillon. De Oorlog van de Conventie eindigt met de Vredesovereenkomst van Bazel die getekend wordt op 22 juli 1795. Deze overeenkomst voorziet in teruggave van de Franse veroveringen op Iberisch grondgebied in ruil voor erkenning door Spanje van de Franse regering. Voor zijn doeltreffend onderhandelen met de Fransen krijgt Godoy de eretitel Príncipe de la Paz (Prins van de Vrede).

In 1799 doet Napoleon Bonaparte in Frankrijk een geslaagde greep naar de macht en hij kroont zich vijf jaar later tot keizer van alle Fransen. Nadat hij zijn plannen voor een invasie op Engelse bodem in rook ziet opgaan, blokkeert hij in 1806 de Engelse handel op het vasteland en activeert tegelijkertijd de continentale industrialisering om niet afhankelijk te zijn van de Britten.

Dit is zeker geen onzinnig plan en leidt bijna tot een bankroet van de Londense handelaren en bankiers. In 1807 besluit Spanje de blokkade te steunen en wordt het Verdrag van Fontainebleau gesloten tussen Napoleon en Godoy waarbij de Fransen en Spanjaarden overeenkomen om Portugal, de trouwe bondgenoot van de Britten, te bezetten en het Spaanse buurland te verdelen wanneer Lissabon niet bereid is de banden met Londen te verbreken en toe te treden tot het continentale blok. Spanje staat Frankrijk toe een groot leger te zenden om Spaanse troepen te helpen met de verovering van Portugal en de eerste stap daartoe is de verovering van Lissabon eind 1807, wat leidt tot de vlucht van de Portugese koningin naar Brazilië. Tot een opdeling van Portugal komt het echter niet. De Portugezen revolteren en de Fransen worden een jaar later verslagen met hulp van de Britten in de slag bij Vimeiro. De Engelse troepen staan daarbij onder bevel van Arthur Wellesley, de latere Hertog van Wellington, die een belangrijke rol zal spelen in de Spaanse Onafhankelijkheidsoorlog. In februari 1808 zijn al 100.000 Franse soldaten op Iberisch grondgebied aanwezig. Tot veler verrassing die al gauw omslaat in angst, want kennelijk heeft Napoleon heel andere plannen dan beoogd in het verdrag van Fontainebleau: bezetting van het Iberisch Schiereiland en beslaglegging op de Spaanse troon.

De opstand van Aranjuez en Madrid

Intussen is een interne strijd losgebrand tussen aanhangers van de koning en een groeiende groep van ontevredenen over de politiek van Godoy. Laatstgenoemden vrezen dat Napoleon zich wil mengen in dit conflict. In maart 1808, terwijl de koning op instigatie van Godoy bezig is een vlucht voor te bereiden, komt het tot een hoogtepunt met de opstand van Aranjuez. Het is een opstand van aristocraten, bijgestaan door gewone burgers, militairen en leden van de koninklijke familie waaronder kroonprins Ferdinand. Om de gemoederen te sussen besluit Karel IV te abdiceren ten gunste van Ferdinand en brengt hij Napoleon op de hoogte van de verwikkelingen. Op uitnodiging van de Franse keizer reist de Spaanse koninklijke familie in april 1808 naar Bayonne om de gevolgen van de opstand van Aranjuez te bespreken. Kroonprins Ferdinand ziet onder druk van Napoleon af van het koningschap, waarop de keizer zijn broer Jozef tot koning van Spanje benoemt als Jozef I. Op de ochtend van 2 mei doet in Madrid het nieuws de ronde dat de Fransen de Spaanse koninklijke familie gevangen wil nemen, wat leidt tot een spontane opstand. Joachim Murat, de Franse opperbevelhebber, beschikt in Madrid over een grote legermacht en slaat de opstand neer.

Een bloedbad is het gevolg dat later door de schilder Goya is vastgelegd in twee schilderijen: *La carga de los mamelucos* en *Los fusilamientos del 3 de mayo*. Interessant is de vraag wat het precieze karakter is geweest van deze opstanden. In beide gevallen - zo luidt een verklaring - is sprake van een poging van de traditionele elite (adel en clerus) om verlichters als Godoy de voet dwars te zetten en hun eeuwenoude rechten te continueren. In kroonprins Ferdinand zien zij hun ideale voorvechter, eerst tegen Godoy en later tegen Napoleon. Het is echter zeer twijfelachtig of die omstandigheden ook het proces kunnen verklaren dat volgt op de opstand in Madrid en dat in 1812 uiteindelijk leidt tot de liberale grondwet van Cádiz. Veel aannemelijker is dat de opstanden - zeker die van Madrid - een echt revolutionair karakter hebben gehad in die zin dat de bevolking het heft in handen nam.

Los fusilamientos del 3 de mayo

De crisis verdeelt de Spanjaarden ruwweg in twee partijen. Aan de ene kant staan de patriotten die streven naar liberalisering en hervormingen en aan de andere kant de leden van de heersende klassen die het optreden van de Fransen als enige weg zien om de sociale orde te handhaven. De strijd tegen de Franse bezetter is dus niet alleen een gevecht om de onafhankelijkheid, maar tevens een oorlog tussen Spanjaarden onderling.

De Onafhankelijkheidsoorlog

Natuurlijk probeert bevelhebber Murat te voorkomen dat de Madrileense opstand zich uitbreidt naar andere steden, maar dat gebeurt toch, vooral nadat van de burgemeester van Móstoles (een voorstadje van Madrid) een oproep is uitgegaan tot algemeen, landelijk verzet. Op het platteland slaat de opstand in het begin nauwelijks aan, het is op dat moment een urbaan verschijnsel. In steden van bestuurlijke en militaire betekenis lukt het om Franse pogingen tot verovering af te slaan. De plaatselijke junta's (bestuursraden van de opstandelingen) kunnen zich handhaven en coördineren het verzet. Op 19 juli 1808 vindt de eerste grote veldslag plaats bij het plaatsje Bailén - ten noorden van de stad Jaén - tussen de keizerlijke troepen en het leger van de opstandelingen wat resulteert in een overwinning voor de Spaanse troepen. Dit leger van Andalusië is op last van de Junta Suprema de Sevilla samengesteld door de ervaren generaal Francisco Javier Castaños die ook het bevel voert. Het is de eerste grote nederlaag te land die Napoleon Bonaparte moet incasseren. Het effect van dit Spaanse succes is enorm. Niet alleen in Spanje, maar overal in Europa wordt duidelijk dat de Napoleontische legers niet onoverwinnelijk zijn. De keizer kwalificeert de Onafhankelijkheidsoorlog als een ware plaag en geeft later toe dat met de slag bij Bailén het Franse ongeluk begonnen is.

Voor de leiders van de plaatselijke junta's is het duidelijk dat om de oorlog te kunnen winnen er een centraal orgaan moet komen dat in staat is de benodigde financiële middelen bijeen te krijgen en leiding te geven aan het revolutionaire proces. Enkele dagen voor de slag bij Bailén laat de junta van Valencia via een manifest weten voorstander te zijn van de oprichting van een Junta Suprema Central, die na de op verschillende plaatsen in het land gevoerde discussie tot stand komt op 25 september en gevestigd wordt in de koninklijke residentie Aranjuez.

Om zijn tegenstanders te imponeren stuurt Napoleon een leger van 150.000 man sterk - *la Grande Armée* - naar Spanje en begin december trekt de keizer aan het hoofd van de troepenmacht Madrid binnen, gevolgd door zijn broer Jozef I. De Grande Armee blijkt te sterk voor de Spanjaarden en de te hulp geschoten Engelsen die onder aanvoering staan van generaal Wellesley. Nadat in november de opstandelingen in Ocaña, iets ten zuiden van Aranjuez, door de Franse troepen worden verslagen, besluit de Junta Suprema Central dat het beter is Aranjuez te verlaten en de bestuurszetel naar Sevilla over te brengen. Later trekken zij zich nog verder terug in Cádiz, Andalusië achterlatend in handen van de Fransen. Begin 1810 controleren de Fransen vrijwel geheel Spanje en is de Napoleontische legermacht uitgegroeid tot 360.000 man. Tot 1812 zijn de Franse militairen oppermachtig. Gedurende de Onafhankelijkheidsoorlog neemt de kracht van het traditionele Spaanse leger af en ontwikkelt zich de *guerrilla* als nieuwe vorm van verzet tegen de Fransen. Deze strijdgroepen ontstaan merendeels op het platteland en formeren zich dikwijls rondom personen die zich onderscheidden door hun leiderschapskwaliteiten en organisatie-talent, vaak voorzien van bijnamen zoals van Juan Martín Díez: *El Empecinado* ofwel de Halsstarrige. Vanwege de rurale oorsprong van de guerrilla vertoont zij in politiek opzicht een conservatief, door religie gedreven karakter. De carlistische beweging die rond 1830 ontstaat wortelt in deze traditie.

Een historische mythe

Eigenlijk is de Spaanse revolutie van 1808 geen revolutie in de ware zin des woords. Geen revolutie zoals de Franse waarmee een einde komt aan de monarchie en een republiek wordt gevestigd. De opstand in Spanje is primair gericht tegen de Franse invasie en biedt de toonaangevende politieke leiders, die zich in Sevilla hebben teruggetrokken, gelegenheid om het fundament te leggen onder de Spaanse natie in wording. Geen republiek - men is zeer geschrokken van de gevolgen van de Franse revolutie en bevreesd voor anarchie - maar een aan regels en wetten gebonden monarchie, gebaseerd op het principe van de volkssoevereiniteit. Dit is het uitgangspunt van de Junta Supremo die optreedt als waarnemende autoriteit in naam van de rechtmatige koning Ferdinand VII. Zij beoogt twee dingen te bereiken, zicht op hoe vorm en inhoud te geven aan de natie, neer te leggen in een grondwet en het bijeenroepen van de volksvertegenwoordiging, de *Cortes*, die de grondwet moet vaststellen.

Met de abdicatie van Karel IV is een einde gekomen aan de periode van het despotisme, van monarchen die regeren naar eigen goeddunken en menen het zonder volksvertegenwoordiging te kunnen stellen. Zij luisteren weliswaar naar burgers en in de periode van het verlicht despotisme dat opkomt in de achttiende eeuw, brengen zij aanzienlijke verbeteringen aan voor hun onderdanen, maar het zijn en blijven alleenheersers in de naam van God. De vraag is nu wat daarvoor in de plaats moet komen. Sommigen bepleiten de creatie van een geheel nieuwe constitutie, anderen willen de natie grondvesten op de *Leyes Fundamentales*, de fundamentele wetten die al in een ver verleden golden, op tradities uit de middeleeuwen die door de vorsten van eigen bodem altijd gekoesterd en verdedigd zijn. Tradities die wortelen in het Visigotisch recht uit de zevende eeuw die door de christelijke vorsten tijdens de Reconquista in ere zijn gehouden en in stand bleven tot en met de regeerperiode van de grootste Spaanse vorsten aller tijden, de katholieke vorsten Isabella I van Castilië en Ferdinand II van Aragón. Met het na hun dood aan de macht komen van de niet van Spaanse bodem afkomstige Habsburgers (Filips I en diens nazaten), zou het verval zijn ingezet en worden de oude fundamentele wetten en tradities terzijde geschoven om plaats te maken voor despotisme. Het is een nogal paradijselijke afschildering van het verleden, waarin de kiem zou zijn gelegd voor het moderne liberalisme. Maar het Spaanse liberalisme uit het begin van de negentiende eeuw spruit uiteraard niet voort uit de middeleeuwse rechtspraak of het consulteren door de destijds regerende monarchen van de feodale edelen. Het is een eigentijds verschijnsel en wortelt in het verlichtingsdenken.

Het creëren van een mythe, het uitvinden van eeen glorieus verleden, is één ding, het vervolg, het aangeven welke van die fundamentele wetten, of elementen eruit, als leidraad kunnen dienen voor de nieuwe grondwet, is echter iets anders. Dat blijkt een onmogelijke opgave die ook niet wordt opgelost met behulp van de in mei 1809 door de Junta Supremo gelanceerde *Consulta al País*, een enquête waarin regionale junta's, gemeentes, rechtbanken, bisschoppen, kapittels en universiteiten gevraagd wordt hun visie te geven op de toekomst. De nieuwe grondwet zal from scratch geschreven worden met verwijzing naar het Spaanse erfgoed.

Begin 1810, nadat de Junta zich heeft gevestigd in Cádiz, besluit zij zich op te heffen en een regentschap te formeren dat in naam van de in ballingschap verkerende Ferdinand VII haar bestuurstaken uitvoert. Eerste president is een conservatieve generaal die leiding geeft aan een ploeg van gelijkgezinden en het wekt dan ook geen verwondering dat het regentschap met het voorstel komt om de Cortes te kiezen volgens een getrapt systeem via maatschappelijke geledingen. Daar wortd echter door de progressieven een stokje voor gestoken; zij drukken de eis door dat inwoners hun vertegenwoordigers via directe verkiezingen aanwijzen. Weliswaar hebben alleen meerderjarige mannen stemrecht, maar introductie van dit systeem betekent een aardverschuiving en de vertegenwoordigers afkomstig uit de middenklasse, veelal kooplieden, zien hun verkiezing als een overwinning op het ancien régime.

De grondwet van Cádiz

Op 24 september komt de nieuwe Cortes voor het eerst bijeen op het Isla de León nabij Cádiz, waarna in februari 1810 de officiële inauguratie volgt in de kerk van San Felipe Neri in de stad zelf. Op die dag legitimeert de Cortes zijn bestaan door te verwijzen naar de soevereiniteit van het volk, de natie die zij vertegenwoordigt, waarmee de positie van de kroon ingrijpend wordt gewijzigd. De samenstelling van de Cortes is tamelijk gevarieerd, zij het dat de clerus (97), advocaten (60), beklеders van openbare functies (55) en militairen (37) het leeuwendeel uitmaken van de 300 afgevaardigden. Uit deze samenstelling kan onmogelijk de politieke gezindheid van de leden van de Cortes worden afgeleid, er zijn immers geen politieke partijen, maar de verslagen van de stemmingen laten zien dat in de diverse hierboven genoemde beroepsgroepen zich zowel conservatieven als progressieven bevinden.

De Cortes van Cádiz opereert onder bijzondere omstandigheden, want de gang van zaken tijdens de Onafhankelijkheidsoorlog is gedurende een groot deel van de zittingsperiode beslist niet gunstig voor de revolutionairen. In feite bevindt Cádiz zich tot halverwege het jaar 1812 in een geïsoleerde positie, omringd door de vijand. De stad bruist echter van elan en de talloze café’s en kranten bieden gelegenheid aan iedereen om mee te doen aan het politieke debat. In die tijd doemt voor het eerst de term *liberalismo* op, een begrip dat nadien zijn weg vindt in andere Europese talen.

Uiteindelijk wordt op 19 maart 1812 *La Constitución de Cádiz* aangenomen. Centraal in deze grondwet staan de soevereiniteitsverklaring: *'De Spaanse natie is vrij en onafhankelijk en is niet, noch kan eigendom zijn van een familie of persoon'*, de scheiding der machten en de inperking van de macht van de vorst, het vastleggen van het recht op vrije meningsuiting en de keuze voor het algemeen kiesrecht voor mannen. Ook het idee voor een eenkamerstelsel wordt aanvaard. Maar ondanks deze bepalingen kan de grondwet van Cádiz niet gezien worden als echt baanbrekend, als een vertaling van revolutionaire principes van vrijheid en gelijkheid. In elk geval ontdoet de nieuwe grondwet Spanjaarden niet van de onderworpenheid aan het rooms-katholieke geloof. Kerk en staat blijven één en het rooms-katholieke geloof blijft de staatsgodsdienst. Dat blijkt uit de preambule: *'In naam van God de Almachtige, Vader, Zoon en Heilige Geest, schepper en hoogste wetgever van de samenleving.'* en uit de bepaling dat *'De Spaanse Staatsgodsdienst is en zal altijd zijn: de katholieke, apostolische, Romeinse, de enige ware.'* Opmerkelijk is dat de grondwet van 1812 niet refereert aan Spanje, maar aan het utopische getinte concept van de *'vereniging van alle Spanjaarden in beide hemisferen'*. Daarmee wordt verwezen naar een nauwelijks te omschrijven geografische eenheid en is de constitutie in feite er een die geldt voor alle gebieden die tezamen de katholieke natie ofwel de Spaanse wereld omvat. Dat roept de vraag op naar de status van de koloniën. Zijn dat koloniën of provincies van de Spaanse natie zoals Aragón of Valencia?

Afgezien van wensen met betrekking tot verzelfstandiging van de kolonies, zijn de afgevaardigden van overzee ontsteld over de gedachte dat het toekennen van burgerrechten aan alle burgers inhoudt dat de autochtone bevolking van deze gebieden in hun ogen *'verheven zouden worden tot de adel'*. Zover komt het niet. De wet bepaalt dat Spaanse burgers diegenen zijn die *'in beide lijnen (vrouwelijke en mannelijke) hun oorsprong hebben in Spaanse gebiedsdelen'*. Dat sluit alle afstammelingen uit van slaven afkomstig uit Afrika, die zich al dan niet vermengd hebben met Spanjaarden. Gegeven het feit dat het rooms-katholicisme de staatsgodsdienst is, worden de indios (autochtone bevolking) die zich niet bekeerd hebben en dus niet geacht worden geciviliseerd te zijn, uitgesloten van het Spaanse burgerschap. De constitutie van 1812 bevat zeker racistische elementen. Ten slotte: deze grondwet vertoont onverbloemd centralistische trekken. Weinig macht wordt gedelegeerd naar provincies en gemeenten. En zo kan de constitutie van Cádiz die zeker vernieuwend is, ook gezien worden als een rem op het gedachtegoed van de revolutie van 1808.

De staatsgreep van Ferdinand VII

Na de aanvaarding van de grondwet komt er een kentering in de Onafhankelijkheids-oorlog. In de wetenschap dat Napoleon van plan is troepen te onttrekken aan de Grande Armée om in Rusland te worden ingezet, start Arthur Wellesley een offensief en weet hij met zijn leger van Engelsen, Spanjaarden en Portugezen zijn concurrent, de Franse maarschalk Marmont te verslaan. Als waardering voor zijn verdiensten wordt Wellesley benoemd tot bevelhebber van alle Spaanse troepen. De druk op Spanje neemt verder af als de Grande Armée in oktober 1812 onder persoonlijke aanvoering van de keizer naar Rusland wordt gedirigeerd. Ruim een half jaar later slaat Wellesley opnieuw toe in de slag bij Vitoria, wat het einde betekent van de Franse aanwezigheid op het Iberisch Schiereiland. Van de 360.000 man die Napoleon heeft ingezet, keert slechts de helft terug naar Frankrijk. Op 29 juni 1813 verlaat ook Jozef I het land. Wellesley valt de Fransen nog één keer aan en wel aan het eind van dat jaar bij San Sebastián in de slag van San Marcial en achtervolgt de Franse troepen op eigen grondgebied. De invasie van de Pruisen in Frankrijk kort daarop maakt een eind aan het Napoleontische imperium. De keizer is genoodzaakt een overeenkomst te sluiten met Ferdinand VII: het Verdrag van Valençay. Daarin erkent Napoleon Ferdinand VII als rechtmatige koning van Spanje en komt er een einde aan de Onafhankelijkheidsoorlog.

Het verdrag van Valençay wordt door de Spaanse bestuurders niet omarmd en met de komst van Ferdinand VII naar Spanje in maart 1814 is het de vraag of de koning de nieuwe Constitutie zal aanvaarden. De positie van de progressieven is verzwakt, zeker nadat de Cortes verhuist is van het liberale bolwerk Cádiz naar het meer traditioneel ingestelde Madrid. De conservatieve volksvertegenwoordigers zien hun kans schoon. Een groep van 69 afgevaardigden in de Cortes, aanhangers van de koning, publiceert een manifest dat bekend staat als het *Manifesto de las Persas* vanwege de bombastische aanhef: *'Het was de gewoonte van de oude Perzen'* waarin gepleit wordt voor ontbinding van de Cortes en terugkeer naar het ancien régime. Tegelijk wordt een staatsgreep in gang gezet die de volledige steun heeft van de koning. Op 16 april arriveert Ferdinand VII in Valencia en ontbindt hij per decreet de Cortes van Cádiz. Wellesley grijpt niet in, waardoor Ferdinand gemakkelijk Madrid kan bereiken en waarmee de staatsgreep feitelijk voltooid is. Zoals de Franse revolutie de machts-wellusteling Bonaparte voortbrengt, baart de Spaanse een despoot in de verschijning van Ferdinand VII die korte metten zal maken met alles wat riekt naar liberalisme.

Bronnen:

- Fuentes, J.F., *El Fin del Antiguo Régimo (1808-1868)*, Editorial Sintesis, Madrid 2007
- Juliá, S., *Historias de las Dos Españas*, Taurus, Madrid, 2004
- Moreno Alonso, M., *La Constitución de Cádiz*, Alfar ed., Sevilla 2011
- Moreno Alonso, M., *El Nacimiento de una Nación*, Cátedra, Madrid 2010
- Tomás y Valiente, F., *Génesis de la Constitución de Cádiz de 1812*, Urgoiti ed., Pamplona 2011